

А.Г. Чернишенко, аспірант,  
(Національний авіаційний університет, Україна)

### **Комплексний підхід до систематизації чинників впливу з позиції стратегічної адаптації**

*В тезах розглянуто основні зовнішні фактори, які обумовлюють здатність підприємства адаптуватись до змін через вплив основних складових: економічна нестабільність, диверсифікація ризиків, фінансове планування, можливості для підприємств, інноваційні можливості, партнерські відносини, соціальна відповідальність.*

Сучасний світовий економічний ландшафт характеризується високим ступенем нестабільності та непередбачуваності. Глобальні фінансові кризи, політичні конфлікти, екологічні катастрофи та інші зовнішні фактори постійно змінюють умови ведення бізнесу. У таких умовах підприємства змушені швидко адаптуватися до змін і приймати стратегічні рішення, які дозволять не лише вижити, але й залишатися конкурентоспроможними.

У сучасних умовах економічної турбулентності підприємства стикаються з численними викликами, які вимагають комплексного підходу та гнучкості в управлінні. Розглянемо детальніше основні з них: економічна нестабільність, диверсифікація ризиків, фінансове планування, можливості для підприємств, інноваційні можливості, партнерські відносини, соціальна відповідальність.

Економічна нестабільність обумовлюється дією зовнішніх економічних факторів та проявляється через коливання валютних курсів, зміни цін на сировину та енергоносії, політичну нестабільність і глобальні економічні кризи. Ці фактори безпосередньо впливають на витрати підприємств, ціни на їхню продукцію та конкурентоспроможність на ринку. «Стимулюючий характер конкуренції висуває на перше місце ефективну кооперацію, оскільки, використовуючи її, можна значно знизити витрати на розроблення та виробництво продукції, підвищити її якість, збільшити корисні властивості та розширити збут». Наприклад, раптове зростання цін на нафту може значно підвищити виробничі витрати, що, в свою чергу, впливає на кінцеву ціну продукту та зменшує прибутковість. Також, «сучасна конкурентна стратегія у вигляді сумування сильних сторін різних суб'єктів сприяє підвищенню наукоємності та високотехнологічності виробництва та продукції підприємств» [ 4, с. 38].

Підприємства повинні ефективно управляти своїми внутрішніми процесами та справлятися із відповідними викликами через вчасне ресурсне забезпечення, щоб зберегти стабільність і продуктивність. «Особливу роль у ресурсному забезпеченні безпекою розвитку підприємства в кризових умовах функціонування повинні займати державне та інвестиційне фінансування. В умовах, що склалися, підприємствам занадто складно виділити власні фінансові

ресурси для подальшого розвитку діяльності, що знижує рівень його безпеки розвитку». [3, с.164]

Це включає також оптимізацію витрат, підтримку рівня виробництва, забезпечення фінансової стабільності та мотивацію працівників. Умови економічної турбулентності часто призводять до зменшення інвестицій, скорочення робочих місць та зниження зарплат, що може негативно вплинути на моральний стан колективу і продуктивність.

Падіння попиту на продукцію, перебої в постачанні, підвищення витрат та зниження прибутковості – це лише деякі з ризиків, з якими стикаються підприємства в умовах економічної нестабільності. Зниження платоспроможності споживачів може призвести до скорочення продажів, а перебої в постачанні – до затримок у виробництві та виконанні замовлень. Ці фактори вимагають від підприємств розробки антикризових стратегій і планів дій для мінімізації негативного впливу.

В умовах економічної турбулентності особливо важливо оптимізувати витрати то сформувати відповідне матеріально-технічне забезпечення. «Раціональне використання матеріальних ресурсів – це доцільне обґрунтоване їх використання, їх витрати на рівні мінімуму при виробництві одиниці продукції. Система управління матеріально-технічним забезпеченням повинна відповідати сучасним інноваційним трансформаціям, що відбуваються у сфері забезпечення основними засобами та сфері матеріально-технічного постачання» [1, с.17]. Це можна досягти через впровадження інноваційних технологій, оптимізацію виробничих процесів, зниження операційних витрат. Наприклад, автоматизація виробництва дозволяє значно знизити витрати на трудові ресурси і підвищити ефективність виробничих процесів.

Використання нових технологій для створення конкурентних переваг, розробка нових продуктів та послуг дозволяють підприємствам залишатися на плаву і навіть зростати в умовах кризи. Інноваційні рішення, такі як цифровізація, автоматизація процесів, розвиток нових напрямків бізнесу, можуть стати ключовими факторами успіху. «Організаційно-економічні засади активізації залучення інвестиційних ресурсів вимагають формування відповідного сприятливого середовища, яке зацікавляє економічних суб'єктів до участі в інвестиційних процесах. Формування такого середовища потребує поєднання організаційних, правових та економічних заходів, які, будучи інтегрованими в єдиний механізм, здатні забезпечити синергетичний ефект щодо активізації залучення інвестицій». [5, с.133]

Ефективне фінансове планування допомагає підприємствам підготуватися до непередбачуваних змін і забезпечити фінансову стабільність. Це включає створення резервних фондів, пошук нових джерел фінансування, гнучке управління бюджетом. Резервні фонди дозволяють підприємствам покривати непередбачені витрати, а нові джерела фінансування – інвестувати в розвиток навіть в умовах економічної нестабільності.

Встановлення стратегічних партнерств, кооперація з іншими підприємствами та організаціями, участь у кластерних об'єднаннях можуть надати підприємствам додаткові ресурси та можливості для розвитку. Спільні

проекти дозволяють зменшити витрати, розподілити ризики і збільшити конкурентоспроможність.

Посилення соціальної відповідальності бізнесу, розвиток стійких екологічних практик, підтримка локальних громад не тільки підвищують репутацію підприємства, але й можуть стати джерелом нових можливостей. Споживачі все більше цінують екологічно та соціально відповідальні компанії, що створює додаткові конкурентні переваги

Для успішного подолання викликів, з якими стикаються підприємства в умовах економічної турбулентності, доцільно використовувати сім стратегічних підходів, які дозволять забезпечити стабільність і розвиток.

### **Висновок.**

Економічна турбулентність приносить не лише виклики, але й значні можливості для розвитку підприємств. Уміння швидко адаптуватися до змін, використовувати інноваційні підходи та налагоджувати партнерські відносини дозволяє підприємствам залишатися конкурентоспроможними і досягати успіху навіть в умовах нестабільного економічного середовища. Підприємства повинні бути гнучкими, інноваційними та готовими до змін для успішного функціонування в умовах економічної нестабільності. Це включає впровадження сучасних технологій, оптимізацію витрат, ефективне фінансове планування та розвиток партнерських відносин..

### **Список літератури**

1. Ареф'єва О. В., Сафонік Н. П., Кривенко Є. А. Фактори інноваційного розвитку системи матеріально-технічного забезпечення підприємства в умовах неотехнологічного відновлення. *Modern Economics*. 2021. № 30 (2021). С. 13-20. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V30\(2021\)-02](https://doi.org/10.31521/modecon.V30(2021)-02).
2. Лепейко Т.І.,Зось-Кіор М. В.,Федірець О. В. Диджитал-трансформація бізнес-процесів адаптивних підприємств в контексті сталого розвитку та управління змінами. *АГРОСВІТ*. 2024. № 13. С. 4-13. DOI: 10.32702/2306-6792.2024.13.4
3. Мушнікова С.А. Теоретико-методичний базис управління безпекою розвитку підприємства. *Проблеми економіки*. № 1 (43). 2020. С.159-165.
4. Пілецька С.Т., Лункіна І.Ю. Стратегічно орієнтований економічний потенціал підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2022. № 9/1. С.17-23. URL : DOI: [https://doi.org/10.37634/efp.2022.9\(1\).4](https://doi.org/10.37634/efp.2022.9(1).4).
5. Arefiev, S., Filippov, V., Shepelenko, S., Zabashtanskyi, M., Chorna, T., & Yevtushenko, Y. (2024). Organizational and economic principles of activation of the attraction of investment resources in the development of economic systems. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 46(2), 131–138. <https://doi.org/10.15544/mts.2024.14>